

L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Medji 2022

IT-TMIEN SENA

IL-MALTI

IL-HIN: Saghtejn

L-Isem: _____

Il-Klassi: _____

Għall-istudent/a:

1. Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.
2. Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.

Għall-ġhalliema:

II-MARKI	It-Taħdit	15	
	Il-Fehim mill-Qari	20	
	Il-Metalingwa	10	
	Il-Kitba	25	
	Il-Letteratura	20	
	Is-Smigh	10	
	IT-TOTAL	100	

Kummenti:

Taqsim A. IL-FEHIM MILL-QARI

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

Il-Ħuġġieġa ta' San Ġwann

Kienet ilha xi siegħa li niżlet ix-xemx u peress li kien lejlet San Ġwann, in-nies ta' Qammieħ baqgħet titnikker barra. Dakinhar filgħaxija jien ħriġt bħas-soltu nagħmel id-dawra ċkejna tiegħi. Minn ħanut tax-xorb li kien hemm fil-kantuniera tat-triq smajt ġej ħafna għajjat. Ma ridtx nidhol għax ix-xorb mhuwiex ħabib tiegħi. Lemaħni Fidiel u stedinni biex nidhol għal qatra waħda biss u wara li xrobtha fittixt ħriġt 'il barra. **(par. 1)**

Kif ħriġna, fil-bogħod qalb l-għelieqi, ilmaħna l-ħuġġieġa ta' San Ġwann u Fidiel, bħat-tfal, qalbu ddub fejn jara ħuġġieġa. Qbadna t-triq lejn dik in-naħa. Fidiel kien jimxi nofsu mgħawweġ minħabba li kellu sieq waħda milwija. Fl-antik kont tara ħgejjeġ kull fejn iddawwar għajnejk imma illum il-ġurnata din id-drawwa tal-ħuġġieġa nqatgħet. Komplejna mixjin sa ma wasalna ħdejn il-ħuġġieġa. Żgħażaġh u tfal bdew jehduha bil-ġirja u jaqbzu minn naħa għall-oħra. Biex ikebbu l-ħuġġieġa kienu jixhtu minn kollox: siġġu msewwes, saqqu tat-tiben imqatta', banketta mkissra, xi senduq nofsu mmermer bis-susa, jew affarijiet oħra bla użu li kienu jsibu d-dar. **(par. 2)**

Hawnhekk Fidiel reġa' beda jtennili l-istorja li min jaf kemm-il darba kien qalha lil ħaddieħor imma hu kellu s-sengħa kif dejjem **jorqomha** bi kliem ġdid. "Dakinhar il-lejl kien kalm u diefi u l-ħuġġieġa kienet fl-eqqel tagħha. **Jien kien fini xewka** u kont naqbez qbiż iwerwrek. Šabi daru miegħi, iżidu jħegġuni biex naqbez. Raddejt is-salib u qbiżt. Mal-qabza naħbat ma' ieħor li fettillu jaqbez min-naħa l-oħra. Mat-tisbita ħassejt ħruq kbir ma' ġismi kollu u ntlift minn sensija. Ma kinitx lejla!" U tassew għalih dik ma kinitx lejla għax kien kiser saqajh u baqa' jimxi milwi għomru kollu. Il-ħuġġieġa ta' San Ġwann baqgħetlu bħala tifkira għażiża għal ħajtu kollha u għadu jħobbha sal-lum. Imma kif jibqgħu marbutin ma' qalbna dawn it-tifkiri tat-tfulija! **(par.3)**

(Silta addattata minn *Il-Ħuġġieġa ta' San Ġwann* ta' Ġużè Chetcuti)

Wieġeb il-mistoqsijiet dwar is-silta li qrajt.

Aqta' linja taħt il-kelma t-tajba skont is-silta.

20

1. Lejlet San Ġwann in-nies (ingabret id-dar kmieni, baqgħet barra). (2 marki)
2. Il-kittieb ma riedx jidhol fil-ħanut tax-xorb għax (kien għajjen, ma kienx iħobb jixrob). (2 marki)

Kompli s-sentenza billi tikteb il-kliem meħtieġ.

3. Qalb Fidiel kienet _____ meta jara huġġieġa. (marka)
4. Fidiel kellu sieq waħda _____. (marka)
5. Fl-antik kont tara hġeġjeġ kull fejn iddawwar _____. Illum il-ġurnata din id-drawwa tal-huġġieġa _____. (2 marki)
6. Semmi żewġ affarijiet li kienu jwaddbu fil-huġġieġa.

_____ (2 marki)
7. X'raw xhin waslu hdejn il-huġġieġa ta' San Ġwann?

_____ (2 marki)

8.	Immarka taħt veru jew falz skont is-silta.	Veru	Falz
	(a) Dakinhar li weġġa' Fidiel, kien bnazzi.	☐	☐
	(b) Šhabu wissewh biex ma jaqbiżx dik il-huġġieġa kbira.	☐	☐
	(c) Mal-waqgħa ntilef minn sensih.	☐	☐
			(3 marki)

9. Għaliex Fidiel jgħid li għalih "ma kinitx lejla"?
_____ (marka)

10. (a) **Immarka l-kaxxa tat-tweġiba t-tajba li tfisser il-frazi.**

Jien **kien fini xewka... (par. 3)** tfisser

- ☐ kien kwiet.
- ☐ kien jibża' min-nar.
- ☐ kien avventuruż.

(marka)

Ikteb kelma oħra biex tfisser il-kelma **jorqomha**: _____
(marka)

◆ Marki għall-ortografija/punteggjatura:	2	1	0
--	----------	----------	----------

10

- Il-Malti – Il-Qari, il-Kitba u s-Smigh – It-Tmien Sena – Rotta 1 – 2022

Aghzel **WIEHED** minn dawn l-erba' titli u ikteb komponiment ta' bejn **120 - 150 kelma** fil-linji ta' wara. Il-mistoqsijiet tal-kaxxi se jghinuk fl-ideat u fit-tqassim ta' kitbitek.

1. Holma tal-biza' li ma ninsa qatt.

Għajnuniet:

- Kemm ilek li hlomt dil-holma?
- Ġieli rrakkuntajtha lil xi hadd?
- Ikteb dwar il-biza' li hassejt u spjega għaliex kienet daqshekk tal-biza'.
- X'gara eżatt? Min kien involut?
- X'emozzjonijiet hassejt?
- Għaliex se tibqa' tiftakar dil-holma għal dejjem?
- X'effett taħseb li tista' tħallilek f'hajtek?

2. Ġurnata tipika tiegħi fost il-ġimgħa. Ikteb dwar it-tqassim tal-ġurnata u xi riflessjonijiet personali.

Għajnuniet:

- Liema hija din il-ġurnata?
- Dejjem tqum fl-istess hin matul il-ġimgħa?
- X'tagħmel filgħodu?
eż: taħsel snienek, tilbes l-uniformi, tiekol il-kolazzjon, tlesti l-basket tal-iskola, tistenna l-vann tal-iskola jew iwasslek xi hadd?
- Kif tkun il-ġurnata tal-iskola?
eż: ma' min toqgħod? x'tagħmel fil-brejk?
- X'tagħmel xhin tasal id-dar?
eż: tibda x-xogħol tad-dar mill-ewwel? tara ftit televixin? tilgħab ma' ħutek?
- Fi x'hin tiekol filgħaxija?
- Dejjem torqod fl-istess hin?
- Hemm xi ħaġa li tixtieq tibda tagħmel b'mod differenti?

3. Ikteb rapport dwar xi korsijiet tas-sajf li qeghdin jiġu organizzati mill-Kunsill Lokali tar-raħal tiegħek.

Għajnuniet:

- X'tip ta' korsijiet huma?
eż: tal-ħjata, tal-kompjuter, tal-arti u l-artiġjanat, xogħol tal-idejn, attività fiżika, żfin, lingwi, eċċ
- Għal min huma mmirati?
eż: tfal u zgħażaġh, barranin, adulti, anzjani
- Sa meta huma miftuħa l-applikazzjonijiet?
- Kif jistgħu japplikaw?
eż: b'telefonata, b'ittra, b'email

4. **Serqa fit-triq tiegħi.**

Għajnuniet:

- Meta ġrat u fi x'hin?
 - Fejn kont waqt li ġrat?
 - Min kien involut?
 - Rajtha sseħħ?
 - X'emozzjonijiet ħassejt?
- eż: biża', dwejjaq, kurżità, eċitament?*
- X'ġara?
 - Kif spiċċat?
- eż: inqabdu l-ħallelin? kellimthom lill-ġirien wara? x'serqulhom?*

Immarka n-numru tal-komponent magħżul ►

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4

[illegible]

[illegible]

Taqsim D: IL-LETTERATURA

20

► Aqra dawn il-poeżiji u wara wieġeb il-mistoqsijiet.

(10 marki)

Meta dil-gżira
se tkun inqerdet, jifdal
il-kartolini.

Oliver Friggieri

1. X'tip ta' poeżija tissejjaħ din il-kitba?

_____ (marka)

2. Mil-liema pajjiż oriġinat din il-poeżija?

_____ (marka)

3. L-istrofa t'hawn fuq fiha tliet versi. X'tissejjaħ?

☐ kwartina

☐ terzina

(marka)

4. Għaliex taħseb li l-poeta qiegħed jgħid li dil-gżira daqt se tinqered?

_____ (2 marki)

Il-ktieb jitkellem
fis-skiet tal-librerija.
In-nies jisimgħu.

Oliver Friggieri

5. Sib eżempju ta' **personifikazzjoni** minn din il-poeżija.

_____ (marka)

6. X'għandhom jagħmlu n-nies meta jkunu f'librerija?

_____ (marka)

7. F'madwar **50 kelma** ikteb dwar l-importanza tal-libreriji u l-kotba f'ħajjitna.

(3 marki)

► **Aqra din is-silta meħuda u addattata min-novella *Braġ tal-Ġebel ta' Trevor Żahra* u wara wieġeb il-mistoqsijiet. (10 marki)**

Qatt ħlomt li sibtu ruħkom fil-passat tagħkom stess? Hekk ġrali xi erbat iljieli ilu. Ħlomt li, l-istess bħal Scrooge ta' Dickens, sibt ruħi bħal spirtu qed nassisti għal xena minn tfuliti. Ilmaħt il-pjazza taż-Żejtun mimlija tfal subien tal-iskola primarja. Bdejt ngħid go qalbi, "Tgħid x'sena hi?" Hekk kif għaddieli dan il-ħsieb ftakart li fil-pjazza kien hemm il-ħanut ċkejken ta' 5
Ninu tal-gazzetti. Ġrejt lejha u rsaqt inħares lejn wieħed mill-kartelluni. Ilmaħt is-sena 1955. Mela jekk hija s-sena 1955, jiena għandi 8 snin. Ħarist lejha il-faċċata tal-każin tal-Beland u lejha dik taż-Żejtun Band u għidt f'qalbi, "Iva, ara ... il-faċċati tal-każini għadhom daww l-antiki, kif kienu dik il-ħabta, 10
qabel ma tbiddlu u saru kif inhuma llum."

Għaddieli ħsieb ieħor. "Mela ommi għadha ħajja. Nista' nerga' naraha!" Dik il-ħabta konna għadna noqogħdu fid-dar fejn twelidt. F'daqqa waħda ftakart li kull filgħodu ommi kienet toħroġ tagħmel ix-xirja: għand Salvu tal-laħam, għand ta' Barbetta u Anġielka tal-merċa. Ħarist lejha l-arloġġ tal-knisja. L-għaxra ta' filgħodu. Ommi kienet tbakkar u sal-għaxra kienet tkun lestiet il- 15
qadi kollu. Mela bħalissa żgur id-dar qiegħda. Nista' nerga' naraha!

F'daqqa waħda leħen ħsieb ieħor go moħħi: "Se nilħaq nistenbaħ u ma nkunx ilħaqt rajtha!"

U malli tfaċċa dal-ħsieb go moħħi ... stenbaħt!

1. Din is-silta hija (umoristika / sarkastika / awtobijografika) għax fiha l-awtur qiegħed jirrakkonta dwar esperjenzi li għadda minnhom hu stess. (marka)
2. Fl-ewwel paragrafu hemm **similitudni** għax il-kittieb qiegħed iqabbel lilu nnifsu ma' _____ (marka)
3. X'tip ta' karattru taħseb li kellha omm il-kittieb? Għaliex?

_____ (2 marki)
4. Liema kelma mit-tieni paragrafu turina li ommu kienet tqum kmieni?
_____ (marka)
5. Semmi **zewġ** affarijiet li jissemmew fis-silta li ssibhom f'raħal tipiku Malti.

_____ (2 marki)
6. Din is-silta turina li permezz ta' holma l-awtur mar lura fil-passat tiegħu stess. Li kieku kellu jiġrilek l-istess, f'madwar **50 kelma** ikteb liema esperjenzi tal-passat tiegħek tixtieq terġa' tgħix? Għaliex?

_____ (3 marki)

**Taqsimat E: IL-FEHIM MIS-SMIGH:
Logħob Folkloristiku Malti**

L-Ewwel Parti

Taħriġ A: Immarka Veru jew Falz.

(5 marki)

1. Il-logħob folkloristiku Malti m'għadux jintlagħab.
☐ Veru ☐ Falz
2. Il-passju jkollu għaxar kaxxi żgħar.
☐ Veru ☐ Falz
3. Fl-antik il-pupi kienu jkunu tad-drapp u l-karozzi tal-injam.
☐ Veru ☐ Falz
4. Il-ħabel u ż-żibeg kienu żewġ logħbiet preferuti mill-bniet.
☐ Veru ☐ Falz
5. Il-logħba tal-ħabel hija logħba faċli.
☐ Veru ☐ Falz

It-Tieni Parti

Taħriġ B: Aghżel it-tajba.

(5 marki)

6. Il-logħba 'Pizzi Pizzi Kanna' tintlagħab
☐ minn tifel jew tifla waħda.
☐ minn żewġ itfal.
☐ minn żewġ itfal jew iktar.
7. Waqt il-logħba 'Iż-Żunżana ddur iddur'
☐ kulhadd joqgħod bilqiegħda f'ċirku.
☐ kulhadd jinfirex u jistaħba.
☐ kulhadd joqgħod bilwieqfa.
8. Il-Brilli kienu
☐ tmien injamiet ċilindriċi kollha differenti.
☐ disa' njamiet ċilindriċi b'waħda biss differenti mill-bqija.
☐ disa' njamiet ċilindriċi kollha l-istess.

Imla l-vojt bil-kelma li smajt mis-silta.

9. Il-brilli jitqiegħdu fl-art f'forma ta' _____.
10. Il-logħba tal-Brilli ssir b'boċċa kemxejn kbira tal- _____.

TMIEM IL-KARTA